

Arbets- och företagsnämnden

Tillfälligt kommunbidrag 2019 för ensamkommande unga asylsökande över 18 år

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kommunerna ansvarar för mottagandet av ensamkommande barn, både asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Asylsökande vuxna och asylsökande barn som är del av ett familjehushåll är ett statligt ansvar. Ensamkommande asylsökande barn som fyller 18 år är att se som vuxna asylsökande.

För år 2019 har regeringen tillfört 195 miljoner kronor att fördelas proportionellt till kommunerna utifrån hur många asylsökande ensamkommande unga, 17,5 år eller äldre, som var inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem den 31 mars 2019. Kommunbidraget motsvarar ungefär 86 000 kronor per ensamkommande ung. Nackas del av de 195 miljoner kronor som regeringen beviljat i tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande unga asylsökande för 2019 är 1 118 218 kr. Statsbidraget kan täcka en del av den merkostnad i form av ökade kostnader för myndighets- och huvudmannorganisationen som den tillkommande målgruppen tidigare ensamkommande med uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen genererar verksamheten ekonomiskt bistånd.

Ärendet

Bakgrund

Kommunerna ansvarar för mottagandet av ensamkommande barn. Ansvaret gäller både asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Kommuner som tar emot ensamkommande barn får statlig ersättning för att täcka kostnader för till exempel vård och boende. Asylsökande vuxna och asylsökande barn som är del av ett familjehushåll är ett statligt ansvar.

Ensamkommande asylsökande barn som fyller 18 år är att se som vuxna asylsökande. Staten har det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av denna grupp.

Migrationsverket är den statliga myndighet som ansvarar för frågor som rör bland annat uppehållstillstånd, arbetstillstånd, visering, medborgarskap och återvandring. I Migrationsverkets uppdrag ingår att erbjuda asylsökande boende och pengar till mat under tiden de väntar på besked i sitt ärende. Kommunen får inte ge bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) för sådana förmåner som kan ges enligt 1 § andra stycket lagen om mottagande av asylsökande (LMA). För att en person ska ha rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL krävs också att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, till exempel genom en annan huvudman. Asylsökande vuxna har rätt till logi enligt LMA. Kommunen får därför som regel inte ge bistånd till boende eller bostadskostnader med stöd av 4 kap. 1 § SoL till denna grupp. Behovet av boende tillgodoses i stället genom Migrationsverket. En asylsökande som vänder sig till kommunen har dock rätt att ansöka om bistånd, få en individuell prövning enligt SoL samt få ett överklagbart beslut.

Tidigare kommunbidrag för att låta 18-åringar bo kvar

Regeringen beslutade i höständringsbudgeten 2017 att skjuta till ett tillfälligt kommunbidrag på 390 miljoner kronor till landets kommuner för att motivera kommunerna att låta asylsökande ungdomar som fyllt 18 år bo kvar till dess att deras ansökan om uppehållstillstånd var slutligt avgjord. Syftet med ersättningen var att undvika att ensamkommande unga skulle behöva byta skola och flytta från en kommun de rotat sig i då Migrationsverkets långa handläggningstider hade inneburit att många av de ensamkommande barn och ungdomar som kom till Sverige under hösten 2015 har väntat länge på att få sina asylärenden avgjorda. År 2018 tillfördes ytterligare 395 miljoner i samma syfte. För Nacka kommuns del rörde det sig totalt om knappt 4 miljoner kronor.¹ Dessa bidrag avsåg att täcka kostnader för perioden september 2017 till och med juni 2018. Exakt hur medlen skulle användas var upp till varje kommun att avgöra, eftersom behov och förutsättningar ansågs skilja sig åt mellan olika kommuner. Regeringen angav inte hur finansieringen skulle komma att se ut efter 30 juni 2018.

Arbets- och företagsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 februari 2018 att använda det tillfälliga kommunbidraget för att delvis kompensera för nämndens kostnader som hade uppstått och skulle komma att uppstå mellan 1 juli 2017 och 30 juni 2018 i relation till ställtiden mellan den unges 18-årsdag och den dag då avflyttning kunde genomföras.

Tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande 18-åringar

För år 2019 har regeringen tillfört 195 miljoner kronor vilka kommer att fördelas proportionellt till kommunerna utifrån hur många asylsökande ensamkommande unga, 17,5 år eller äldre, som var inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem den 31 mars 2019. Det handlar totalt om cirka 2 300 ungdomar och kommunbidraget motsvarar ungefär 86 000 kronor per ensamkommande ung. Nackas del av de 195 miljoner kronor som regeringen beviljat i tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande unga asylsökande för 2019 är 1 118 218 kr, vilket motsvarar cirka 3,5 månaders boendekostnad för 13 ungdomar.

¹ Totalt 3 852 832 kronor, utbetalt med 2 568 555 kronor 2017 och ytterligare 1 284 277 under 2018.

Exakt hur medlen ska användas är upp till varje kommun att avgöra, eftersom behov och förutsättningar kan skilja sig åt mellan olika kommuner. Regeringen har inte angivit hur finansieringen kommer att se ut efter 2019.

Ansvarsfördelning

Asylsökande vuxna är i normalfallet ett statligt ansvar och staten är skyldig att erbjuda boende i ett anläggningsboende. Av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (SoL) följer att kommunen får ge bistånd om det finns skäl för det, även om någon rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § samma lag inte finns. Bistånd enligt bestämmelsen är frivilligt. Uttalanden i förarbeten och praxis kring bestämmelsens innebörd samt förhållandet till kommunallagen och de allmänna bestämmelserna om kommunens kompetens är mycket knapphändiga. I avvaktan på vägledande praxis gör Sveriges kommuner och landsting (SKL) tolkningen att bestämmelsen möjliggör för kommunen att ge bistånd även om en annan huvudman är ansvarig för stödinsatser, i detta fall Migrationsverket. Eftersom bestämmelsen ger kommunen en befogenhet att ge bistånd, men ingen skyldighet, bör det finnas ett politiskt ställningstagande i fråga om bistånd ska utges och principerna för fördelning av sådant bistånd. Kommunen är skyldig att hålla sig inom regeringsformens ramar, vilket innebär bland annat att iaktta saklighet och opartiskhet.

I Nacka kommun finns i dagsläget inget politiskt beslut om att verksamheten ska hantera dessa ärenden på annat sätt än enligt tidigare praxis, det vill säga, att avsluta de ungdomar som fyllt 18 år och därmed anses som vuxna asylsökande till Migrationsverket för fortsatt stöd under asylprocessen.

Nuläge Nacka

Anvisade ensamkommande asylsökande barn/unga

Under årets första fem månader 2019 har sex ärenden avslutats i Nacka kommun med anledning av att asylsökande ensamkommande ungdomar antingen fyllt 18 år eller blivit åldersuppskrivna. I dagsläget (juni 2019) finns endast en asylsökande ensamkommande ungdom anvisad till kommunen som fyller 18 år under året.

Tidigare ensamkommande med uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen

Fördelningen av det tillfälliga kommunbidraget för 2019 baserats även på de ungdomar som tidigare ingått i gruppen ensamkommande barn men som på grund av långa handläggningstider på Migrationsverket under sin asylprövningsprocess fyllt 18 år och fått avslag och som efter den 1 juli 2018 sökt uppehållstillstånd på grund av gymnasiestudier enligt nya gymnasielagen (Lag (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå). Vid tidigare utbetalningar av detta specifika statsbidrag för ensamkommande har inte dessa ungdomar angivits som målgrupp för regeringens tillfälliga kommunbidrag.

Dessa ungdomar fick genom en lagändring möjlighet att på nytt ansöka om ett tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier 2018. De ungdomar som omfattas behöver inte tidigare ha varit anvisade till Nacka, haft sitt boende eller skolgång i Nacka. I samband med denna lagändring överfördes ansvaret att betala ut motsvarande Migrationsverkets dagsersättning till dessa ungdomar på kommunerna i avvaktan på Migrationsverkets beslut på den nya ansökan om uppehållstillstånd.

Dessa ansökningar om så kallad LMA-ersättning (Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.) handläggs inom ramen för verksamheten ekonomiskt bistånd.

I dagsläget (juni 2019) finns elva ungdomar som tidigare ansökt om och beviljat så kallad LMA-ersättning i Nacka. De ungdomar som erhållit tillfälliga uppehållstillstånd för gymnasiestudier och sköter sin skolgång erhåller nu efter sedvanlig ansökan och utredning ”vanligt” ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. De erhåller bistånd enligt riksnorm. Samtliga elva ungdomar har hittat eget boende i Nacka. Kommunen kan återsöka den kostnad som uppstår för ekonomiskt bistånd för denna målgrupp. Eventuellt beviljad ersättning för kostnader betalas ut av Migrationsverket kvartalsvis i efterskott.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen erhåller i dagsläget en schablonersättning för ensamkommande unga över 18 år med 750 kronor per dygn. Ersättningen betalas ut till folkbokföringskommunen eller den kommun som har ansvaret för den unga. Dagnsschablonen betalas ut för samma period som CSN, det vill säga längst till och med det första kalenderhalvåret det år den studerande fyller 20 år och inte ända fram tills att en person blir 21 år. För ensamkommande barn och ungdomar med särskilt vård- och/eller omsorgsbehov återsöker kommunen den fulla kostnaden.

För de ungdomar över 18 år som bor i Nacka utan tidigare anvisning och som tidigare varit ensamkommande barn men nu är vuxna med tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier kan kommunen återsöka den kostnad som uppstår för ekonomiskt bistånd. Eventuellt beviljad ersättning för kostnader betalas ut av Migrationsverket kvartalsvis i efterskott.

Nackas del av de 195 miljoner kronor som regeringen beviljat i tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande unga asylsökande för 2019 är 1 118 218 kr. Statsbidraget kan täcka en del av den merkostnad i form av ökade kostnader för myndighets- och huvudmannorganisationen som den tillkommande målgruppen tidigare ensamkommande med uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen genererar verksamheten ekonomiskt bistånd.

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för barn.

Pia Stark
Enhetschef
Etableringsenheten